

NAGY Lajos

KÉPTELEN TERMÉSZETRAJZ

© magyarról franciára fordította PASTEUR Jean-Louis

Kiadás : 1921
Fordítás : 2006

Lajos NAGY

LE BESTIAIRE SAUGRENU

© traduit du hongrois en français par Jean-Louis PASTEUR

Édition : 1921
Traduction : 2006

A VÍZILÓ

A víziló igen szép állat. Sudár termete, őzlában, karcsú dereka, remek barna színe és sikkos járása egyaránt elbájoló ; az ajkai csókra termettek, karószerű fogai miatt a fogorvosok kedvence, apró kidülledő szemei igazi tükrei a víziló szelíd és tiszta lelkének.

A víziló Afrikában él a Nílusban, amiért nílusi lónak is mondják, amiből még mindig nem világlik ki, hogy ezt a szép disznószerű állatot miért nevezik lónak. Aki azonban gyönyörködni akar benne, az megnézheti állatkertünkben is, ahol a többi közt egy ideális példány látható belőle, a Jónás nevű kis bájonc, a pesti nők kedvence, aki garmadával kapja naponként a szerelmes leveleket. Érzékeny szívek már a nevéből is eksztázisba esnek, ettől a megható, szívhez szóló szótól, hogy Jónás. Legalkalmasabb név egy ifjú víziló számára. Ajánlatunk még : Adalbert, Döme, Bodog, Icig és Alajos ; női vízilovak számára : Eulália, Sarolta, Ludmilla és Ibolyka.

A víziló, dacára annak, hogy a Nílusban él, nem krokodilt eszik, sem halat, sem íbiszt, sem flamingót, hanem füvet és egyéb gyökereket, tehát vegetáriánus. Hogy miért él tehát vízben, az rejtély, s ha vízben él, miért nem él a Dunában, az is rejtély, ha pedig a Dunában azért nem él, mert csak a meleget kedveli, akkor meg miért nem él a Hungária-gőzfürdőben, az ugyancsak rejtély. Tehát a vízilónak úgy elnevezését, mint táplálkozását, valamint általában az életmodját illetőleg a rejtélyek egész tömegével állunk szemben, melyeket a legkiválóbb természettudósok is mindmáig hiába igyekeztek megfejteni, melyeknek megfejtését ezek után csakis a legkiválóbb természettudatlanoktól várhatjuk.

L'HIPPOPOTAME

L'hippopotame est un bien bel animal. Sa silhouette racée, ses jambes de chevreuil et sa svelte taille ravissent l'œil autant que sa superbe robe brune et son élégante démarche ; ses lèvres sont conçues pour le baiser, ses quenottes pointues en font le favori des dentistes, ses menus yeux saillants sont les miroirs authentiques de son âme douce et pure.

L'hippopotame vit en Afrique, dans le Nil : c'est pourquoi on l'appelle aussi cheval du Nil, sans que soient encore éclaircis les motifs qui ont conduit à qualifier justement de cheval cette jolie bête à conformation de suidé. Qui veut cependant se délecter de sa contemplation a aussi la solution de l'aller visiter dans notre jardin zoologique où, parmi les autres, il pourra en voir un spécimen idéal : ce petit ensorceleur baptisé Jonas, la coqueluche des dames de Budapest, qui reçoit chaque jour un tombereau de lettres d'amour. Les cœurs sensibles défont déjà d'extase au seul énoncé de son nom, ce mot de Jonas si vibrant d'émotion. Un nom des plus idoines pour un jeune hippopotame. Autres suggestions : Adalbert, Döme, Bodog, Icig et Alajos ; pour mesdemoiselles hippopotames : Eulalie, Sarolta, Ludmilla et Violettinette.

Bien qu'il vive dans le Nil, l'hippopotame ne mange pas de crocodiles, ni de poissons, ni d'ibis, ni de flamants, mais des herbes et autres racines, il est en résumé végétarien. Pourquoi alors vit-il dans l'eau ? Mystère. Et, s'il vit dans l'eau, pourquoi ne vit-il pas dans le Danube ? Autre mystère. Et si c'est parce qu'il n'apprécie que la chaleur qu'il ne vit pas dans le Danube, pourquoi alors ne vit-il pas dans les bains turcs de Hongrie ? Encore un mystère. Ainsi donc, en ce qui concerne aussi bien la dénomination que l'alimentation de l'hippopotame, et plus généralement son mode de vie, nous nous trouvons face à toute une avalanche de mystères : jusqu'à ce jour, même les naturalistes les plus éminemment savants se sont en vain

Vannak kis vízilovak és nagy vízilovak, a nagy vízilovak a kicsinyekből lesznek növés által, ami könnyen érthető. Persze, hogy a nagy vízilovakból ugyancsak további növés által miért nem lesznek még nagyobb vízilovak, azt nem tudjuk. Egy teljesen kifejlett víziló negyven métermázsát nyom, ha többet tesznek alája, akkor még többet is nyom. A víziló, jóllehet a törzse hosszú és vastag, a súlya nagy, a lába pedig aránylag igen rövid, mégis furgen jár, és igen jól tud futni, sőt én a magam részéről arról vagyok győződve, hogyha megfelelő szárnyai lennének, hát még repülni is tudna. Azt persze mondanom sem kell, hogy úszni is kitűnően tud, mert bizony a Nílusban úzás nélkül megélni majdnem olyan nehéz lenne, mint Budapesten úzással vagy anélkül.

A víziló teljesen haszontalan állat, ami annyit tesz, hogy az emberek semmire sem használják, sem nem húzatnak vele terhet, sem nem lovagolnak, még csak nem is vízilovagolnak rajta. A húsát nem eszik, sőt ellenkezőleg, kiköpik, mégis vadásszák, ami a vadászok ideális önzetlenségére vall. Vadászása csónakokon történik, robbanógolyók által, mert egyszerű golyónak a víziló oda se hederítene, a robbanógolyót azonban ő is respektálni kénytelen. A vadászása persze veszélyes, mert ha a vadász célt tévesz, ami nagyon könnyen lehetséges, mivel a víziló elvégre mégsem nagyobb egy kisebb földszintes, kültelki háznál, akkor a dühös állat nekimegy a csónaknak, a csónak fölborul, s a vadászok a vízbe esnek, és vízes lesz a ruhájuk, ami miatt a mamájuk otthon megszidja őket. De éppen ezen veszedelem miatt a kalandkedvelők különösképpen szeretik vadászni a vízilovat.

efforcés de les percer ; après ceux-ci, il ne nous reste plus qu'à compter pour leur élucidation sur les naturalistes les plus éminemment ignorants.

Il existe de petits hippopotames et de grands hippopotames. Les grands hippopotames proviennent des petits hippopotames par le fait de la croissance, ce qui est facile à comprendre. Par contre, pourquoi à partir des grands hippopotames, par le fait d'une croissance supplémentaire, ne se forment pas des hippopotames encore plus grands, ça nous ne le savons pas. Un hippopotame pleinement développé pèse quarante quintaux mais, si l'on suspend quelque chose à son corps, il pèsera encore plus. Si énorme que soit son poids, si long et épais que soit son tronc, si courtes en proportion que soient ses jambes, l'hippopotame marche avec agilité et sait très bien courir, je suis même pour ma part persuadé que, s'il possédait des ailes appropriées, il pourrait également voler. Il va sans dire qu'il nage aussi à la perfection car assurément la survie serait presque aussi difficile dans le Nil sans savoir nager qu'elle l'est à Budapest avec ou sans cette aptitude.

L'hippopotame est un animal totalement inutile, si bien que les hommes n'en font strictement rien : ils ne lui font haler aucun fardeau, ni ne le chevauchent, ni même seulement l'hippopotamauchent. Ils ne mangent pas sa chair, tout à l'inverse ils la recrachent ; mais ils le chassent tout de même, ce qui témoigne du sublime désintéressement des chasseurs. Sa chasse se pratique depuis des canots, au moyen de balles explosives : l'hippopotame en effet se soucierait comme d'une guigne d'une balle ordinaire alors qu'il est bien obligé de redouter la balle dum-dum. Sa chasse est à l'évidence dangereuse, car si le chasseur manque la cible, ce qui peut très facilement arriver - l'hippopotame n'étant quand même pas plus grand, après tout, qu'un modeste pavillon de banlieue sans étage - alors l'animal irrité charge le canot, lequel chavire, et les chasseurs tombent à l'eau : leurs habits seront tout mouillés, ce qui leur vaudra, quand ils rentreront à la maison, d'être grondés par leur maman. Mais c'est précisément à cause de ce grand péril que les férus d'aventure aiment plus que tout chasser l'hippopotame.

A víziló életkorát nem ismerjük, mégpedig azért nem, mert a tudósoknak nem sikerült megállapítani. Ugyanis, ha egy tudós elkezdte figyelni a vízilókat azzal a céllal, hogy addig fogja figyelni, amíg meg nem döglök, s akkor tudni fogja, hogy mekkora ideig élt, a víziló mindig bement a Nílusba, víz alá merült, s a folyó egy más helyén bukkant föl, vagy pedig a tudós összetévesztette egy fölbukkanó más vízilóval. Sok tudós folytatott évszázadok során a víziló életkorának megállapítását célzó megfigyeléseket, de a fent említett nehézségek folytán, továbbá annak folytán, hogy a víziló élettartama hosszabb, mint az emberé, e vizsgálódásoknak eddigelé csupán annyi eredménye lett, hogy a vízilókat megállapították, hogy egy tudós átlag hatvan-hetven évig él.

Nous ne connaissons pas la longévité de l'hippopotame, et ce parce que les savants n'ont pas réussi à la mesurer. De fait, chaque fois qu'un naturaliste s'est mis à l'observer, bien décidé à ne pas le quitter des yeux aussi longtemps qu'il n'aurait pas crevé et à savoir ainsi combien d'années il avait vécu, l'hippopotame est entré dans le Nil, a plongé sous l'eau et a refait surface ailleurs dans le fleuve, où le savant l'a confondu avec un autre des hippopotames qui affleuraient. Pendant des siècles, de nombreux zoologistes ont entrepris des observations afin de déterminer l'âge que peut atteindre un hippopotame mais par suite des difficultés susmentionnées, à cause en outre de ce que l'hippopotame a une durée de vie plus longue que l'homme, ces recherches n'ont jusqu'à présent abouti qu'à un seul résultat : les hippopotames ont établi qu'un savant vit en moyenne soixante à soixante-dix ans.